

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΘΕΟΛΟΓΟ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1902-1913
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΥΤΗΣ

Νικόλαος Μιχαλόπουλος

Το έτος 1902 είναι πολύ σημαντικό ιστορικό ορόσημο για την τύχη και την ιστορία της Θάσου, γιατί τότε έγινε η μεταβολή της πολιτικής διοίκησής της, καθώς, ύστερα από ογδόντα χρόνια αιγυπτιακής κυριαρχίας (1813-1902)¹, πέρασε στην οθωμανική κυριαρχία².

Ο πρώτος μοντεσαρίφης της Θάσου Μ. Κιαζήμ, σύμφωνα με τη γνώμη έγκριτων μελετητών, ήταν άνθρωπος λόγιος, φιλοπρόοδος, δίκαιος, με παρησία λόγου και ξεχωριστό θάρρος, αφού έφτασε στο σημείο να τιμωρήσει και Τούρκους ακόμη που παρανομούσαν σε βάρος των Ελλήνων και με τις μεταρρυθμίσεις του και την πολιτική του βοήθησε πολύ τους κατοίκους του νησιού να βελτιώσουν τη θέση τους³ και οδήγησε το νησί στην πρόοδο και την ευημερία. Στην από 29-8-1902 μακροσκελή εγκύκλιό του, με την οποία γνωστοποιεί ότι αναλαμβάνει «*αυτοπροσώπως την αλληλογραφία του*», αναφέρει και όλα εκείνα που πρέπει να πραγματοποιηθούν για να επιτευχθεί η ευημερία και η ειρήνη του νησιού.

Μεταξύ των άλλων αναφέρεται και στην παιδεία. Μάλιστα στην τέταρτη παράγραφο σημειώνει ότι η ειρήνη θα επέλθει και «... *διά της τακτικής φοιτήσεως*

1. Αποστόλου Ε. Βακαλόπουλου, Γεγονότα στη Θάσο κατά τα τελευταία χρόνια της συγκυριαρχίας της οθωμανικής αυτοκρατορίας και της Αγύπτου σ' αυτήν (τέλη 19ου - αρχές 20ού), «Θασιακά», τ. 6, σ.σ. 23-44, όπου υπάρχει και πλούσια βιβλιογραφία.

2. Ιωάννου Ελ. Σιδηρά, Πτυχές της προσφοράς και δράσεως του μητροπολίτου Μαρωνείας Νικολάου Σακκόπουλου (1902-1914) στη Θάσο. Πρακτικά Β' Διεθνούς Συνεδρίου Βαλκανικών Ιστορικών Σπουδών, 15-18 Σεπτεμβρίου 2005, του ΙΛΑΚ με θέμα: «Η Καβάλα και τα Βαλκάνια από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα», σ.σ. 249-250.

3. Κ. Χιόνη, Η Παιδεία στη Θάσο κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας, «Θασιακά», τ. 7(1990-1991), σ.σ. 454 και εξ. Του ιδίου, Η εκπαίδευση στο Κάστρο της Θάσου κατά τους τελευταίους χρόνους της τουρκοκρατίας, στον τόμο: Η εκπαίδευση στη Μακεδονία κατά την τουρκοκρατία. Πρώτη προσέγγιση και «απογραφή» Ι.Α.Ν.Ε., τόμος 3, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 168-170.

των τε αρρένων και θηλέων εις τα σχολεία και εις το να εκλέγητε δι' αυτά τακτικούς καλούς και πτυχιούχους διδασκάλους και διδασκαλίτσας. Όσοι δε τακτικώς δεν στέλλωσι τα τέκνα των εις τα σχολεία, να λαμβάνητε παρά αυτών πρόστιμον...».

Τα μέτρα που έπαιρνε κατά καιρούς, τα κοινοποιούσε στις κοινότητες και ζητούσε άμεσες απαντήσεις, για να έχει ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης του νησιού. Γι' αυτό σε κάθε κοινότητα υπήρχε σχετικό Πρωτόκολλο αλληλογραφίας της κοινότητας με τον εξοχότατο μουτεσαρίφη, που είχε την έδρα του στο Λιμένα, ένα εισερχομένων εγγράφων και ένα εξερχομένων εγγράφων της κοινότητας. Τέτοια βιβλία διέθετε και η κοινότητα Θεολόγου, η οποία μέχρι το 1918 είχε δύο συνοικίες, Άνω Θεολόγου και Κάτω Θεολόγου. Από το έτος αυτό και μετά οι δύο συνοικίες ενώθηκαν και φαίνονται στο εξής ως ενιαία κοινότητα, μολονότι χρησιμοποιείται η σφραγίδα του Άνω Θεολόγου.

Το Πρωτόκολλο εισερχομένων εγγράφων των ετών 1902-1904 του Θεολόγου, που περιείχε ενδιαφέρουσες πληροφορίες, το δημοσίευσε το 1985 ο Θάσιος ιστορικός και ερευνητής, αγαπητός συνάδελφος κ. Κων/νος Χιόνης⁴, στα «Θασιακά», τ. 2, σσ. 80-108.

Στο φετινό 5ο Συμπόσιο Θασιακών Μελετών ο πρόεδρος του ΙΛΑΚ κ. Νίκος Ρουδομέτωφ παρουσίασε το Πρωτόκολλο εξερχομένων εγγράφων της κοινότητας του Θεολόγου. Από το Πρωτόκολλο αυτό μου παραχώρησε ευχαρίστως για παρουσίαση και σχολιασμό 6 έγγραφα, τα οποία περιέχουν πληροφορίες που αναφέρονται στην εκπαίδευση της κοινότητας του Θεολόγου. Τον ευχαριστώ θερμά. Από τα έγγραφα αυτά τα δύο πρώτα έχουν ήδη παρουσιασθεί από το μακαρίτη Κ.Δ. Τσιάτα. Θα αναφερθούμε μόνο σ' αυτά και θα παρουσιάσουμε τα υπόλοιπα 4.

1. Το υπ' αριθ. 12 της 9ης Ιουνίου 1319 (1904) εξερχόμενο έγγραφο⁵ της Μουχταροδημογεροντίας Θεολόγου, που είναι καταχωρημένο στις σελ. 37-38 του Πρωτοκόλλου εξερχομένων εγγράφων της κοινότητας αυτής.

Το πρώτο αυτό έγγραφο, που απευθύνεται «τω Εξοχωτάτω Αντιπροσώπω⁶ Μουτεσαρίφη Θάσου εις Λιμένα», σε απάντηση «εις την υπό 16ην του τρέχοντος και αριθ. 42 Σεβ. Διαταγήν» του, με την οποία ζητούσε να πληροφορηθεί πόσα

4. Κ. Χιόνη, Ένα πρωτόκολλο εισαγομένων εγγράφων των ετών 1902-1904, από το Θεολόγο, «Θασιακά», τ. 2, σσ. 80-108.

5. Πρωτόκολλο εξερχομένων εγγράφων της κοινότητας Θεολόγου (1902-1904). Ο κώδικας αυτός βρίσκεται σε φωτοαντίγραφο στο ΙΛΑ Καβάλας του κ. Ν. Ρουδομέτωφ, ο οποίος και μου παραχώρησε τα έξι έγγραφα για παρουσίαση και δημοσίευση και τον οποίο και ευχαριστώ πολύ.

6. Όλα τα έγγραφα που καταχωρούνται στο Πρωτόκολλο εξερχομένων εγγράφων της κοινότητας απευθύνονται προς το μουτεσαρίφη Κιαζήμι. Μόνο εκείνα που στάλθηκαν κατά την περίοδο της απουσίας του από 6-5-1903 μέχρι 1-9-1903 απευθύνονται στο νόμιμο αντιπρόσωπό του.

σχολεία υπάρχουν στο Θεολόγο, γνωστοποιεί ότι στο Θεολόγο υπάρχουν «δύο σχολεία εξ ων το εν είναι Παρθεναγωγείον μετά Νηπιαγωγείου, το δε άλλο Αστική Σχολή των αρρένων» και αναφέρει τα ονόματα των διδασκάλων που διδάσκουν και στα δύο σχολεία και είναι οι: Γεώργιος Μ. Ζαχαρόπουλος, διευθυντής, Νικόλαος Καρανικόλας, διδάσκαλος, Χρυσάνθη Κωνσταντίνου, παρθεναγωγός, και Νίνα Νικολάου, νηπιαγωγός.

Αναφέρει επίσης ότι το Παρθεναγωγείο έχει 4 τάξεις και η Αστική Σχολή 6 τάξεις⁷ και κλείνει το έγγραφο με τον αριθμό των φοιτώντων στα σχολεία, που είναι συνολικά 218, ήτοι 141 άρρενα και 77 θήλεα άτομα. Το έγγραφο κλείνει με τη συνήθη μορφή και την υπογραφή: «Διατελούμεν μετά βαθυτάτου σεβασμού. Η Μουχταροδημογεροντία Θεολόγου».

Το έγγραφο⁸ είναι καλογραμμένο, καλλιγραφημένο, χωρίς ορθογραφικά λάθη, με διατύπωση καλή και κατατοπιστικές πληροφορίες. Ένα πρώτο σχολιασμό αυτού του εγγράφου έκανε ο μακαρίτης Κ.Δ. Τσιάτας, παλιός γραμματέας της κοινότητας, στα «Θασιακά», τ. 4, σ.144 και εξ., στο άρθρο του : «Το κτίσμα που εστέγασε την Ελληνικήν Σχολήν Θεολόγου».

2. Το δεύτερο έγγραφο είναι καταχωρημένο στη σελ. 91 του Πρωτοκόλλου εξερχομένων εγγράφων και απευθύνεται «Προς την Αυτού Εξοχότητα τον Μουτεσαρίφην Θάσου. Εις Οσμανιέ». Αναφέρει ότι στις 3 Φεβρουαρίου 1908 έγινε κοινή συνεδρίαση των προκρίτων και λοιπών στην αίθουσα του σχολείου του Θεολόγου και «ιδόντες την ελεεινήν κατάστασιν του ιδίου σχολείου⁹, το προ ικανών χρόνων έρημον, ότι είναι ετοιμόρροπον να κρημνίσει και απεφάσισαν ότι είναι αδύνατον διά το εξής μαθηταί και μαθήτριά να διδαχθώσι εν αυτώ».

7. Βλέπε απάντηση κοινότητας Άνω Θεολόγου προς το από 20-11-1912 έγγραφο του Διοικητού Θάσου Β. Κ. Σκουρλέτη στον Κωνσταντίνου Χιόνη, Η απελευθέρωση της Θάσου το 1912 και η εγκατάσταση των πρώτων Αρχών, «Θασιακά», τ. 2(1985), σσ. 65-70 και Κ. Μανάφη, Χωριά, κάτοικοι, μαθηταί και διδάσκαλοι της νήσου, «Θασιακά», τ. 4(1989), σσ. 86-92.

8. Το έγγραφο αυτό δημοσιεύεται από τον Κ.Δ. Τσιάτα στο άρθρο του: «Το κτίσμα που εστέγασε την ελληνικήν σχολήν Θεολόγου», «Θασιακά», τ. 4(1987), σ. 144 και εξ.

9. Πρόκειται πιθανόν για το κτίσμα που εστέγασε την ελληνική σχολή Θεολόγου που ιδρύθηκε το 1850, και στην οποία κλήθηκε με το από 15-7-1850 γράμμα του Δ. Χατζηγιαζή ο αρχιμανδρίτης Καλλίνικος Σταματιάδης να διδάξει, αλλά λόγω ηλικίας, ήταν μεγάλος, δεν αποδέχτηκε, βλ. Απόστ. Βακαλόπουλου, Ιστορία της Θάσου (1453-1912), Θεσ/νίκη 1984, σ. 133 και εξ. Κ.Δ. Τσιάτα, ό.π., σ. 147. Νικολάου Μιχαλόπουλου, Καλλίνικος Σταματιάδης (1792-1877), Πρακτικά Α' Τοπικού Συμποσίου. Η Καβάλα και η περιοχή της, Καβάλα 18-20 Απριλίου 1977, που διοργάνωσε η Ι. Μητρόπολη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου και το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, 189, Θεσσαλονίκη 1980, σσ. 361-384. Παλιότερα υπήρχε ένα σχολείο στον Κάτω Θεολόγο, το Κατουχουρνό, που χτίστηκε στις 18 Απριλίου 1884, εκεί που σήμερα ανηγέρθη το κοινοτικό κατάστημα το 1993, και στον Άνω Θεολόγο η ελληνική σχολή για την οποία γίνεται εδώ λόγος. Και το έγγραφο αυτό δημοσιεύεται από τον Κ.Δ. Τσιάτα στην παραπάνω εργασία του.

Το τρίτο έγγραφο είναι καταχωρημένο στην ίδια σελίδα 91, στη μέση περίπου. Είναι ένα νέο, μικρό, παρακλητικό έγγραφο, για το ίδιο θέμα, το οποίο στέλνει η Μουχταροδημογεροντία 15 μέρες αργότερα από το προηγούμενο. Κρύβει την αγωνία και την επιθυμία τους για την τύχη της σχολής «ούσης ετοιμορρόπου και ακρήστου», για την οποία «η κοινότης ημών απόλυτον ανάγκην της επισκευής ταύτης έχει».

Στο έγγραφο αυτό, νομίζουμε ότι, προκειμένου να επιτύχουν το σκοπό τους, χρησιμοποιούν πολύ κολακευτικές εκφράσεις όπως: «Γινώσκοντες τας φιλοπροόδους διαθέσεις του ενεργητικοτάτου φιλολάου Ανακτος ημών του ... προς δε τας καλὰς και φιλοπροόδους (ενεργείας) της Υμετέρας Εξοχότητος υπέρ των κατοίκων της νήσου ... οι υποσημειούμενοι βαθυσεβάστως Μουχταροδημογέροντες της συνοικίας Θεολόγου ...», που σε διαφορετική περίπτωση μάλλον θα απεύφεναν να διατυπώσουν. Αυτό αποδεικνύει ότι η ανακατασκευή της σχολής ήταν για την κοινότητα αναγκαία και ζήτημα πρώτης προτεραιότητας. Θέλουν να έχουν συχνή επαφή με το Μουτεσαρίφη, για να λυθεί το πρόβλημα, το οποίο τελικά λύθηκε και η σχολή ανακατασκευάστηκε¹⁰ μέσα σε τρία χρόνια, τελείωσε το 1911 και λειτούργησε και πάλι το 1912.

Το έγγραφο αυτό τελειώνει κάπως απότομα. Φαίνεται ότι συντάχτηκε βεβιασμένα, ίσως για να το πάρει κάποιος και να το επιδώσει στον εξοχότατο μουτεσαρίφη. Τη θέση μας αυτή την ενισχύει και η διαφορετική μελάνη της υπογραφής.

Στο σημείο αυτό πρέπει να μνημονεύσουμε και το γεγονός ότι το έτος 1908, όπως φαίνεται από την αλληλογραφία της Μητρόπολης Μαρωνείας, ενέσκυψε στην κοινότητα του Θεολόγου μια μεγάλη διένεξη των δύο συνοικιών με αφορμή το ποσοστό της συμμετοχής στα έξοδα της λειτουργίας των σχολών της κοινότητας¹¹, η οποία με την παρέμβαση του τότε μητροπολίτη Μαρωνείας Νικολάου Σακκόπουλου διευθετήθηκε και όλα έληξαν ομαλά. Ο μητροπολίτης Μαρωνείας Νικόλαος, ο οποίος ενδιαφερόταν για τη μόρφωση που έδιναν στα παιδιά του νησιού, μόλις πληροφορήθηκε τα γεγονότα, απέστειλε μια εξόχως ενδιαφέρουσα πατρική μακροσκελή επιστολή¹², στις 29 Ιουλίου 1909, με την οποία καλούσε τα ενδιαφερόμενα μέλη να δείξουν κατανόηση και να βρουν μια συμβιβαστική λύση. Τελικά αποφασίστηκε η αναλογική καταβολή της δαπάνης

10. Περισσότερα βλέπε Κ.Δ. Τσιάτα, Το χρονικό της κατασκευής των Σχολείων Θεολόγου στα χρόνια της τουρκοκρατίας, «Θασιακά», τ. 2 (1985), σ. 65 και εξ. και Ιωάννου Ελ. Σιδερά, ό.π., σ. 253 και εξ.

11. Βλ. Κ. Χιόνη, Ανέκδοτα έγγραφα ετών 1837-1913, «Θασιακά», τ. 2(1985), σσ. 42-43. Κ. Τσιάτα, Το χρονικό... ό.π., «Θασιακά», τ. 2 (1985), σσ. 65-70. Του Ιδίου, Το κτίσμα που εστέγασε την ελληνική σχολήν Θεολόγου, «Θασιακά», τ. 3 (1987), σσ. 143-152 και Ν. Τσιλογεώργη, Η ιστορία του Θεολόγου (1387-1912), «Θασιακά», τ. 8 (1992-1993), σ. 141.

12. Κ. Χιόνη, Ανέκδοτα, ό.π., σσ. 42-43. Κ. Τσιάτα, Το χρονικό... ό.π., σ. 70, υποσ. 3. Ν. Τσιλογεώργη, ό.π., σ. 14. Ιωάννου Ελ. Σιδερά, ό.π., σ. 254 και εξ.

με συμμετοχή $\frac{3}{5}$ από τη συνοικία του Άνω Θεολόγου και $\frac{2}{5}$ από τη συνοικία του Κάτω Θεολόγου.

4. Το τέταρτο εξερχόμενο έγγραφο που καταχωρείται στις σελίδες 94 και 95 του Πρωτοκόλλου εξερχομένων εγγράφων της κοινότητας Θεολόγου είναι «ο ετήσιος προϋπολογισμός σχολών των δύο κοινοτήτων 1911-1912». Καταγράφει στη σελίδα 94 τα διάφορα έξοδα των σχολών, και κυρίως τη μισθοδοσία των διδασκόντων, και στην επόμενη σελίδα 95 τα διάφορα έσοδα λεπτομερώς. Οι μισθοί του διδακτικού προσωπικού αναγράφονται σε λίρες Τουρκίας και σημειώνονται οι αντιστοιχίες σε γρόσια και δραχμές. Αναφέρεται ακόμα ότι η άνω συνοικία Θεολόγου κατέβαλε 23.493 γρόσια, ήτοι τα $\frac{3}{5}$ της συνολικής δαπάνης, και η κάτω συνοικία Θεολόγου τα 15.665, ήτοι τα $\frac{2}{5}$ της όλης δαπάνης.

Από τον προϋπολογισμό που παρατίθεται στη σελίδα 95 γίνεται γνωστή η προέλευση των εσόδων για τη λειτουργία των σχολείων. Ο ετήσιος προϋπολογισμός των δύο συνοικιών του Θεολόγου ανήλθε κατά το σχολικό έτος 1911-12 στο ποσό των 39.158 γροσίων. Ο Άνω Θεολόγος συμμετείχε κατά τα $\frac{3}{5}$ στο σχολικό προϋπολογισμό και κατέβαλε συνολικά 23.493 γρόσια, ενώ ο Κάτω Θεολόγος συμμετείχε κατά τα $\frac{2}{5}$ και κατέβαλε 15.665 γρόσια. Αναλυτικότερα, για την αντιμετώπιση των εξόδων χορηγήθηκαν από τον ετήσιο εκκλησιαστικό προϋπολογισμό του Άνω Θεολόγου 30 λ.Τ., ήτοι 5.310 γρόσια, από τον ετήσιο προϋπολογισμό της ίδιας κοινότητας άλλες 30 λ.Τ., από εγγραφές, ελέγχους και κέρδη βιβλίων άλλες 20 λ.Τ., ήτοι 3.603 γρόσια, από το σχολικό δίσκο τη εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής άλλες 11 λ.Τ., ήτοι 1.947 γρόσια, και από τα δάνεια της ίδιας εκκλησίας άλλα 7.323 γρόσια, ενώ από τον ετήσιο σχολικό προϋπολογισμό του Κάτω Θεολόγου διατέθηκαν 13.260 γρόσια και άλλα 2.405 γρόσια από εγγραφές, ελέγχους και κέρδη βιβλίων, ήτοι σύνολο 15.665 γρόσια. Από τον προϋπολογισμό αυτό διαπιστώνεται ότι συνεχίζεται η ρύθμιση που είχε γίνει με την παρέμβαση του μητροπολίτη Μαρωνείας να συμμετέχει ο Άνω Θεολόγος κατά τα $\frac{3}{5}$ στις δαπάνες της λειτουργίας των σχολών των δύο συνοικισμών και ο Κάτω Θεολόγος κατά τα $\frac{2}{5}$. Ο προϋπολογισμός δεν έχει ούτε ημερομηνία ούτε υπογραφή.

5. *Ετήσιος σχολικός προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων κοινότητας Άνω Θεολόγου κατά το σχολικό έτος 1912-13.*

Ο προϋπολογισμός αυτός είναι καταχωρημένος στις αμέσως επόμενες σελίδες 96, 97 και 98. Στη σελίδα 96 καταχωρούνται οι μισθοί σε μεντζίτια του διευθυντή και του διδακτικού προσωπικού των σχολείων Θεολόγου. Από την καταχώρηση αυτή μαθαίνουμε ότι ο ετήσιος μισθός του διευθυντή της Αστικής Σχολής Θεολόγου ήταν 370 μεντζίτια κατά το σχολικό έτος 1912-13, ενώ του ενός διδασκάλου ήταν 220 $\frac{1}{2}$, του άλλου διδασκάλου 214 $\frac{1}{2}$ και των δύο διδασκαλισσών από 134 μεντζίτια. Μαζί με τα ετήσια έκτακτα έσοδα της σχολής ο σχολικός προ-

υπολογισμός προβλεπόταν να ανέλθει σε 1.217 $\frac{1}{2}$ μεντζίτια. Από αυτά ο Άνω Θεολόγος θα κατέβαλε τα $\frac{3}{5}$, ήτοι 730 $\frac{1}{2}$ μεντζίτια, και ο Κάτω Θεολόγος τα $\frac{2}{5}$, ήτοι 487 μεντζίτια. Στην ίδια σελίδα καταχωρούνται ακόμα και οι άλλες ετήσιες δαπάνες της κοινότητας Άνω Θεολόγου, ενώ στην επόμενη σελίδα 97 αναγράφονται τα έσοδα από τα σχολικά, ήτοι 91 $\frac{1}{2}$ μεντζίτια από εγγραφές στη σχολή, 37 $\frac{1}{2}$ μεντζίτια από κέρδη βιβλίων και 17 από ενδεικτικά. Από τα προβλεπόμενα αυτά έσοδα των 146 μεντζιτίων, τα 88 ανήκουν στην Άνω συνοικία του Θεολόγου και τα 58 στην Κάτω συνοικία του Θεολόγου, γεγονός που αποδεικνύει ότι όχι μόνο στα έξοδα αλλά και στα έσοδα η συμμετοχή και η εισπράξη ήταν αντίστοιχη με τα $\frac{3}{5}$ και με τα $\frac{2}{5}$.

Στην ίδια σελίδα 97 καταχωρούνται και τα προβλεπόμενα υπόλοιπα έσοδα για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων των σχολείων του Θεολόγου. Πληροφορούμαστε ότι ο δίσκος της σχολής στην εκκλησία υπολόγιζαν ότι θα απέδιδε 65 μεντζίτια, η ετήσια επιχορήγηση από το ταμείο της Αγίας Παρασκευής για την πληρωμή των διδασκάλων 375 μεντζίτια και από κοινοτικές εισπράξεις, σύμφωνα με το βιβλίο, «φορολογηθέντων εκάστου των κατοίκων παρά της Εξελεγκτικής Επιτροπής, Παρέδρου και Συμβούλων, αναλόγως της περιουσίας εκάστου και ικανότητας ετησίας εισπράξεως αρχομένας από 30 Μαρτίου 1912-1913 μεντζίτια 1.060». Έτσι η ετήσια σχολική δαπάνη για τη λειτουργία των σχολών του Θεολόγου ανέρχεται σε 1588 μεντζίτια. Σ' αυτά πρέπει να προστεθούν και τα 58 μεντζίτια του Κάτω Θεολόγου, που προέρχονται από εγγραφές, κέρδη βιβλίων και ενδεικτικά, που ξεχάστηκαν να προστεθούν. Και ο προϋπολογισμός αυτός κλείνει με τη σημείωση: «Εάν τυχόν κατά το τέλος του προϋπολογισμού υπάρχει έλλειμμα είτε εσόδων είτε εξόδων, ως εμφανίζεται και εις τον παρόντα προϋπολογισμόν, τότε κατά τον νέον προϋπολογισμόν η ορισθησομένη παρά του λαού Εξελεγκτική Επιτροπή εις μεν το έλλειμμα του προϋπολογισμού προς εξίσωσιν αυτού εις τον νέον προϋπολογισμόν φορολογεί περισσότερον έκαστον κάτοικον συμφώνως του κοινοτικού βιβλίου, εις δε το περίσσειμα αφαιρεί από έκαστον φορολογούμενον κάτοικον αναλόγως διά το επόμενον έτος».

Στην επόμενη σελίδα 98 σημειώνονται και τα υπόλοιπα έξοδα της κοινότητας, ήτοι σε μισθούς 4 ιερών 103 μεντζίτια, σ' επισκευές υδραγωγείων και οδών, σε ταξίδια παρέδρου και συμβούλων, τηλεγραφήματα, καύσιμο ύλη της αστυνομίας κλπ. 170 μεντζίτια, σε δασοφύλακα και φύλακα ελαιοδένδρων άλλα 96 $\frac{2}{4}$ μεντζίτια. Στον προϋπολογισμό αυτό δεν αναφέρονταν οι υδρονόμοι, οι φύλακες αιγοπροβάτων, βοών και ελαιοδένδρων, καθώς και οι αμπελοφύλακες, γιατί δεν πληρώνονταν από την κοινότητα αλλά από τους ιδιοκτήτες των ζώων και των ακινήτων ανάλογα με τη συμφωνία που είχε γίνει από τον πάρεδρο και τους συμβούλους. Έξοδα της κοινότητας σημειώνονται και στη σελίδα 96. Εκεί αναλυτικά αναφέρονται πόσα μεντζίτια πλήρωνε για το Βακούφι, για αρχιερα-

τική επιχορήγηση, για τον αρχιερατικό επίτροπο, για διαμονή του Αρχιερέως, για διαμονή του Τιμίου Σταυρού, για ενοίκιο αστυνομικού σταθμού, για τρίμηνη φύλαξη αγροφύλακα σε απαγορευμένα μέρη για βοσκή ζώων, σε διάφορους κοινοτικούς φραγμούς, σε ετήσια μισθοδοσία παρόδρου, σε χωροφύλακα και σε ετήσιο αγροφύλακα για φύλαξη περιβολιών, σε φύλακα της Σκάλας Ποτού, σε κήρυκα (πρωτόγυρος), που πληρωνόταν σε είδος από κάθε κάτοικο και κοινοτικό εισπράκτορα.

Από τους προϋπολογισμούς αυτούς μαθαίνουμε και για τους άλλους πόρους που εξασφαλίζει η Μουχταροδημογεροντία Θεολόγου για τη λειτουργία των σχολών. Αυτοί ήταν: Από την πώληση κάθε τρία ή πέντε χρόνια του πευκοφλοιού, από πρόστιμο όσων δεν έστελναν τα παιδιά τους στο σχολείο, από τα ποσά εκείνων που συλλαμβάνονταν να παίζουν κουμάρ στα καφενεία, από το φόρο εκπαίδευσης που εισπράττεται και αναλογεί στον κάθε πολίτη $12/108$, από διάφορους κατά καιρούς εράνους μεταξύ των συγχωριανών, από το δίσκο της σχολής στην εκκλησία, από εγγραφές, ελέγχους, ενδεικτικά και πώληση βιβλίων.

6. Το τελευταίο εξερχόμενο έγγραφο απευθύνεται «Προς την Αστυνομικήν Υποδιεύθυνσιν Θάσου εις Λιμένα». Είναι ένα ενδιαφέρον εξερχόμενο έγγραφο της κοινότητας Θεολόγου, που είναι καταχωρημένο στο Πρωτόκολλο εξερχόμενων εγγράφων στις σελίδες 100 και 101. Είναι απάντηση στην εγκύκλιο της 28ης του μηνός (Νοεμβρίου; ή Δεκεμβρίου;) της Αστυνομικής Υποδιεύθυνσης Λιμένα¹³. Μολονότι αχρονολόγητο, εντούτοις από τα έγγραφα της προηγούμενης σελίδας 99, που εκδόθηκε την 1η Νοεμβρίου 1912, και της επόμενης σελίδας 102, που εκδόθηκε την 1η Ιανουαρίου 1913, συνάγουμε ότι πρέπει να εκδόθηκε τους μήνες Νοέμβριο ή Δεκέμβριο του 1912. Είναι επιμελημένα καλογραμμένο. Περιέχει 9 παραγράφους και δίνει απαντήσεις στις παραγράφους-ενότητες της εγκυκλίου.

Στην 1η παράγραφο αναφέρει ότι «εν τη περιφερεία ημών υπάρχει μία Εφορευτική Επιτροπή Σχολείων διοριζομένη κατ' έτος παρά της κοινότητος Άνω Θεολόγου...» και αναφέρει και τα ονοματεπώνυμα της Επιτροπής (που ήταν οι Αναστάσιος Σταματέκος, Κων/νος Υψηλάντης και Δημήτριος Μέτζικας, ταμίας).

Στη 2η πληροφορεί ότι η Σχολή δεν έχει ακίνητη περιουσία.

Στην 3η δηλώνει ότι συντηρούνται τα σχολεία «δι' εκάστην εν γένει λειτουργίαν αυτών (των σχολείων) εκ του κοινοτικού ετησίου προϋπολογισμού της ημε-

13. Παρόμοιο έγγραφο έστειλε και ο Διοικητής της Θάσου Β. Κ. Σκουρλέτης στις 20 Νοεμβρίου 1912 προς τους προεστώτας και δημογέροντας. Το έγγραφο αυτό με τις απαντήσεις το δημοσίευσε ο κ. Κ. Χιόνης στα «Θασιακά», τ. 2 (1985), σ. 31 και εξ. Βλ. και Κ. Α. Τσιάτα, Το κτίσμα που στέγαζε την Ελληνική Σχολήν Θεολόγου., «Θασιακά», τ. 4, σ. 147. Φαίνεται πως με το πιο πάνω περιεχόμενο ζήτησε με έγγραφό της και η Αστυνομική Υποδιεύθυνση Θάσου στις 28 Νοεμβρίου 1912, οπότε και συντάχτηκε το εξερχόμενο έγγραφό μας.

τέρας μητροπολιτικής εκκλησίας Αγίας Παρασκευής και εκ της πώλησης του πευκοφλοιού ανά τριετίαν ή πενταετίαν».

Στην 4η αναφέρει ότι «εν τη ημετέρα περιφέρεια μία Αστική Σχολή υπάρχει νεωστί οικοδομηθείσα δι' ιδιωτικών συνδρομών της ημετέρας περιφέρειας». Μάλιστα την παράγραφο αυτήν την έχει υπογραμμισμένη, για να την προσέξουν περισσότερο.

Στην 5η γνωστοποιεί ότι «επισυνάπτει τον ετήσιο σχολικό προϋπολογισμό του παρελθόντος χρόνου».

Στην 6η πληροφορεί ότι ουδεμία ιδιωτική σχολή υπάρχει στην κοινότητα.

Στην 7η εκφράζει το παράπονο ότι «εκ των εισοδημάτων των δύο ιερών μονών (Φιλοθέου και Παντοκράτορος), κεκτημένων αρκετής ακινήτου περιουσίας, εδρευόντων εν Αγ. Όρει και αντιπροσωπευόμενων ενταύθα δι' αντιπροσώπων μοναχών, διαρκώς διαμενόντων ενταύθα προς είσπραξιν των εισοδημάτων της αρκετής περιουσίας αυτών, ουδέ ελαχίστην επιχορήγησιν ούτε και δωρεάν οιαδήποτε προσφέρουσιν προς συντήρησιν των σχολείων». Και την ενότητα αυτήν την έχει υπογραμμισμένη για να προσεχθεί.

Στην 8η παράγραφο αναφέρει το φόρο εκπαιδεύσεως που εισπράττεται και αναλογεί στον κάθε πολίτη $\frac{12}{108}$ γρόσια.

Τέλος στην 9η παράγραφο αναφέρει τα ποσά που δίνονται «ως ετησία επιχορηγήσεις προς συντήρησιν εν γένει της σχολής δραχμάς 920, εκ του ετησίου προϋπολογισμού της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής δραχμάς 920. Επίσης εκ του ιδιαιτέρου συνεχώς εργαζομένου δίσκου της σχολής εν τη εκκλησία Αγ. Παρασκευής ετησίως δραχμάς 250 ως έγγιστα. Επίσης εκ των εγγραφών της σχολής και μικρόν ποσόν κέρδη βιβλίων ως έγγιστα δραχμάς 350, το υπόλοιπον διά την ετησίαν εν γένει συντήρησιν της σχολής επιχορηγείται εκ του προϋπολογισμού της εκκλησίας εκ δραχ. 575 διά πιστώσεως προς την κοινότητα πληρωνομένου χρεωλυτικώς εκ των εισοδημάτων της κοινότητος, ήτοι εκ του δημοτικού φόρου και λοιπών εισοδημάτων της κοινότητος».

Και το έγγραφο κλείνει: «επειδή προ δεκαετίας σχεδόν η συντήρησις και η λειτουργία εν γένει της σχολής διατελεί μικτή των δύο περιφερειών (συνοικιών) Άνω και Κάτω Θεολόγου, αι ανωτέρω απαιτήσεις αφορώσι εις την ημετέραν περιφέρειαν Άνω Θεολόγου... τα $\frac{3}{5}$ του όλου ετησίου σχολικού προϋπολογισμού και τα $\frac{2}{5}$ παρά της κάτω συνοικίας».

Το δισέλιδο αυτό εξερχόμενο έγγραφο είναι καταχωρημένο αλλά ημιτελές. Ίσως και γι' αυτό είναι αχρονολόγητο και ανυπόγραφο. Πιθανόν ο συντάκτης-γραφείας να ήθελε να το εγκρίνει η Μουχταροδημογεροντία και να το υπογράψει, γι' αυτό και σταματά κάπως απότομα στην 9η παράγραφο, χωρίς το καθιερωμένο κλείσιμο με ημερομηνία και υπογραφή. Από το έγγραφο αυτό προκύπτει η όλη εκπαιδευτική κατάσταση των δύο συνοικιών του Θεολόγου κατά το έτος

1912-13, που μάλλον ήταν η συνέχεια των προηγουμένων ετών από το 1902 κ.ε. Δε γνωρίζουμε επακριβώς πότε ενώθηκαν¹⁴ τα σχολεία των δύο συνοικιών. Σύμφωνα με το έγγραφο, που κλείνει: «... επειδή προ δεκαετίας σχεδόν η συντήρησις και η λειτουργία εν γένει της σχολής διατελεί μικτή των δύο περιφερειών (συνοικιών) Άνω και Κάτω Θεολόγου...», τα σχολεία πρέπει να ενώθηκαν προ δεκαετίας, δηλαδή κατά το 1902 περίπου, αφού το έγγραφο συντάχθηκε το 1912. Οι κάτοικοι του Θεολόγου αναγκάστηκαν να τα ενώσουν, για να αντιμετωπίσουν τις μεγάλες λειτουργικές δαπάνες της συντήρησης των σχολείων και ιδιαίτερα τους μισθούς των πτυχιούχων δασκάλων, που ήταν αυξημένοι. Η Σχολική Εφορεία φρόντιζε να βρει πτυχιούχους διδασκάλους, τους μισθοδοτούσε καλά, τους εξασφάλιζε στέγη και καύσιμη ύλη και τους διευκόλυνε όσο μπορούσε στο εκπαιδευτικό τους έργο.

Το εξερχόμενο αυτό έγγραφο γνωστοποιεί στην Αστυνομική Υποδιοίκηση ότι από τη μια μεριά υπάρχουν σχολεία στο Θεολόγο και από την άλλη ότι οι διάφορες δαπάνες λειτουργίας των σχολείων καλύπτονται αποκλειστικά και μόνο από τον ετήσιο προϋπολογισμό της κοινότητας και της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής, το δίσκο της σχολής και τους διαφόρους εράνους μεταξύ των κατοίκων των συνοικιών.

Ο συντάκτης-γραφέας του εγγράφου χειρίζεται πολύ καλά την ελληνική γλώσσα και είναι ακριβολόγος. Πιθανόν να είναι ο γραμματέας της κοινότητας Γεώργιος Γεωργιάδης ή Γεωργίου που υπηρέτησε στην κοινότητα από το 1900-1918 και είχε τη φήμη μορφωμένου ανθρώπου.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά ως προς τα εξερχόμενα έγγραφα του Πρωτοκόλλου εξερχόμενων εγγράφων του Θεολόγου –άνω και κάτω συνοικιών– που παρουσιάσαμε παρατηρούμε τα εξής:

1. Τα έγγραφα αυτά είναι αξιόλογες ιστορικές πηγές για την εκπαιδευτική διαδικασία της κοινότητας της περιόδου 1902-1913. Επαληθεύουν τους ερευνητές που ασχολήθηκαν κατά καιρούς με τα σχολεία του Θεολόγου, όπως τον Κων/νο Χιόνη, το Νίκο Τσιλογεώργη και τον Κ. Τσιάτα.

14. Πριν ενωθούν τα σχολεία και γίνουν κοινά, κάθε συνοικία είχε το σχολείο της. Ο Κάτω Θεολόγος είχε το Κατουχουρνό, που σύμφωνα με την εντοιχισμένη πλάκα της πρόσοψης χτίστηκε στις 18 Απριλίου 1884, στη θέση όπου σήμερα ανηγέρθη το κοινοτικό κατάστημα. Ο Άνω Θεολόγος είχε το σχολείο που στεγαζόταν αρχικά σε εκκλησιαστικό κτίσμα της Αγίας Παρασκευής, το οποίο ανακατασκευάστηκε κατά τα έτη 1908-1911, στη θέση που βρίσκεται σήμερα το 6/θέσιο Δημοτικό σχολείο Θεολόγου-Ποτού Θάσου.

2. Επισημαίνουν το ενδιαφέρον του μουτσαρίφη Θάσου Μ. Κιαζήμ για την υποχρεωτική φοίτηση των παιδιών, την επιλογή πτυχιούχων δασκάλων, την έγκριση άδειας ανακατασκευής της Αστικής Σχολής και διενέργειας σχετικού εράνου, καθώς επίσης και για το διορισμό τουρκοδιδασκάλου για την υποχρεωτική καθημερινή ωριαία διδασκαλία της τουρκικής γλώσσας¹⁵.

3. Δείχνουν το ενδιαφέρον και τη συμβολή της Μουχταροδημογεροντίας, των σχολικών επιτροπών και γενικά των κατοίκων των δύο συνοικιών για την ύπαρξη και λειτουργία των σχολείων της κοινότητας και παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για τις εκπαιδευτικές συνθήκες εκείνης της εποχής, σχολικές επιτροπές, μισθοδοσία δασκάλων, φορείς χρηματοδότησης, λοιπούς οικονομικούς πόρους, ανακατασκευή και συντήρηση διδασκαστηρίων¹⁶. Στα δύσκολα και ταραχώδη εκείνα χρόνια της περιόδου 1902-1912/13 είναι κατόρθωμα το πώς οι κάτοικοι του Θεολόγου προσπαθούσαν να μορφώσουν τα παιδιά τους επωμιζόμενοι όλες τις σχετικές δαπάνες λειτουργίας των σχολείων¹⁷.

4. Επιβεβαιώνουν κατά τον αυθεντικότερο τρόπο τους φορείς που είχαν αναλάβει την ευθύνη της δαπάνης λειτουργίας και συντήρησης των σχολείων, που ήταν η κοινότητα και η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, καθώς και τα χρηματικά ποσά δαπανών που διέθεταν και τα οποία προέρχονταν από τους ετήσιους προϋπολογισμούς τους.

5. Αποκαλύπτουν πόσο συνετοί ήταν στην οικονομική διαχείριση, αφού συνέτασσαν ακριβείς και ευκρινείς ετήσιους προϋπολογισμούς, όπου ήταν καταχωρημένες όλες οι σχετικές δαπάνες και τα σχετικά έσοδα.

6. Εκφράζουν με παρηρησία το παράπονο για το γεγονός ότι οι μετοχιάριοι της

15. Τότε διορίστηκε και ο αστυνόμος του Θεολόγου ως τουρκοδιδάσκαλος με μισθό 100 γρόσια κατά μήνα για να διδάσκει την τουρκική γλώσσα στα σχολεία του Θεολόγου. Βλ. *Κ. Χιόνη*, Παιδεία... ό.π., σ. 450. *Του Ιδίου*, Ένα πρωτόκολλο εισαγομένων εγγράφων των ετών 1902-1914, «Θασιακά», τ. 2(1985), σ. 103. *Π. Βακουφάκη*, Τουρκικές παρεμβάσεις στα σχολεία της Θάσου μετά το τανζιμάτ, «Θασιακά», τ. 7 (1990-1991), σσ. 102-103. *Ιωάννης Χιόνη*, Η διδασκαλία των ξένων γλωσσών κατά την τουρκοκρατίαν σε σχολεία της Θάσου, «Θασιακά», τ. 12(2001-2003), σσ. 727-728.

16. *Κωνσταντίνου Δ. Τσιάτα*, Το κτίσμα που εστέγασε την ελληνική σχολήν Θεολόγου, «Θασιακά», τ. 4 (1987), σσ. 144-146.

17. Για την εκπαίδευση στη Θάσο βλέπε και *Κ. Χιόνη* της σημείωσης του παρόντος κειμένου 3 και *Αθ. Καραθανάση-Ιω. Μπάκα*, Θασιακά Εκπαιδευτικά (1860-1910), «Θασιακά», τ. 10(1996-1997), σσ. 346-348. *Γ. Κρητικού*, Η απόφαση της ίδρυσης του δημοτικού σχολείου Λιμεναριών Θάσου, «Θασιακά», τ. 10 (1996-1997), σ. 424. *Ν. Μιχαλόπουλου*, Το Ημιγυμνάσιο Κάστρου-Λιμεναριών Θάσου (1922-1930). Η ίδρυση και η λειτουργία του όπως καταγράφεται στο «Μαθητολόγιο» και στο «Γενικό Έλεγχό του», «Θασιακά», τ. 12(2001-2003), σσ. 504 και εξ. *Σ. Ζιώγου-Καραστεργίου*, Θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της αστικής σχολής Κάστρου στα τελευταία χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας, «Θασιακά», τ. 10 (1996-1997), σσ. 283, 289. *Κ.Δ. Τσιάτα*, Χρονικό ιδρύσεως και λειτουργίας των γυμνασίων της Θάσου, «Θασιακά», τ. 3 (1986), σσ. 79-84 και *Κ.Μανάφη*, Χωριά, κάτοικοι, μαθηταί και διδάσκαλοι της νήσου, «Θασιακά», τ. 6 (1989), σσ. 86-92.

Ι. Μονής Φιλοθέου, παρόλο που διέθεταν πολύ μεγάλη ακίνητη περιουσία και είχαν μεγάλα και πολλά εισοδήματα στην κοινότητα, δεν ενίσχυαν καθόλου τα σχολεία «ουδέ με ελαχίστην επιχορήγησιν ούτε και δωρεάν οϊανδήποτε».

7. Ακόμα πρέπει ιδιαίτερα να τονιστεί το γεγονός ότι στο Πρωτόκολλο των εξερχομένων εγγράφων της κοινότητας δεν γίνεται απλή μνεία των εγγράφων, όπως συνηθίζεται σήμερα, αλλά καταγράφεται ολόκληρο το περιεχόμενο των εγγράφων –κατά λέξη– που συντάσσονταν σύμφωνα με την αίτηση του εισερχομένου εγγράφου των διαφόρων Αρχών, που καταχωρούνταν με τον ίδιο τρόπο στο αντίστοιχο Πρωτόκολλο εισερχομένων εγγράφων. Η συνήθεια αυτή να γράφεται κατά λέξη ολόκληρο το περιεχόμενο του εξερχομένου εγγράφου υπήρξε για μας σημαντική, γιατί έτσι μπορούμε να αξιοποιούμε κάθε σχετική λεπτομέρεια.

8. Αξίζει, τέλος, να τονιστεί ότι οι συντάκτες - γραφείς χειριζόνταν πολύ καλά τη γλώσσα, φρόντιζαν ιδιαίτερα τη μορφή του εγγράφου, αρετές που μας επιτρέπουν να γνωρίσουμε την ιστορία του τόπου από πρώτο λόγο και υπεύθυνο χέρι. Άλλωστε η γνώση της ιστορίας ενός τόπου από την πηγή δείχνει τις πολυσχιδείς προσπάθειες και τους πολλαπλούς αγώνες που κατέβαλλαν οι παλιότεροι για την οικοδόμηση ενός καλού μέλλοντος και συμβάλλει στην ιστορική συνέχεια και αναμφίβολα στην καλύτερευση της ποιότητας της ζωής των επερχομένων.

15ο Δημοτικό Σχολείο Θεολόγου.

ΕΓΓΡΑΦΑ

1

18 Φεβρουαρίου 1908

Εξοχώτατε

Γινώσκοντες τας φιλοπροόδους διαθέσεις του ευεργετικοτάτου φιλολάου Ανακτος ημών, του εις επί τας πτέρυγας Αυτού ανοίγοντος υπέρ της ευημερίας και προόδου των πιστών υπηκόων Αυτού, προς δε τας καλὰς και φιλοπροόδους της Υμετέρας Εξοχότητος υπέρ των κατοίκων της Νήσου, οι υποσημειούμενοι βαθυσεβάστως Μουχταροδημογέροντες της συνοικίας Θεολόγου, ούσης της ετοιμορρόπου και ακρήστου Σχολής, και έχουσα η κοινότης ημών απόλυτον ανάγκην της επισκευής ταύτης.

Τη 18η Φεβρουαρίου 1908
Ανω Θεολόγου

Διατελούμεν μετά Βαθυτάτου Σεβασμού
Η Μουχταροδημογεροντία Άνω Θεολόγου

2

Ετήσιος Προϋπολογισμός Σχολών των δύο Κοινοτήτων 1911-1912

Ετήσιος Μισθός Διευθυντού Σχολών εν όλω Δραχ. λ.Τ.	65	Γρ. 11.505	Δραχ. 1438. 12½
Ετήσιος Μισθός Βου Διδασκάλου εν όλω Δραχ. λ.Τ.	40	Γρ. 7.080	Δραχ. 885
Ετήσιος Μισθός Γου Διδασκάλου εν όλω Δραχ. λ.Τ.	40	Γρ. 7.080	Δραχ. 885
Ετήσιος Μισθός Διδασκαλίσης εν όλω Δραχ. λ.Τ.	25	Γρ. 4.425	Δραχ. 553. 12½
Ετήσιος Μισθός Νηπιαγωγού εν όλω Δραχ. λ.Τ.	25	Γρ. 4.425	Δραχ. 553. 12½
Δι' ετησίαν επιχορήγησιν Διδασκάλων και Διδασκαλισσών, ήτοι ενοίκια, κατοικίας, καυσίμου ύλης και διάφορα έκτακτα έξοδα Σχολής. Εν όλω Δραγμαί ως έγγιστα λ.Τ.	26 48 221 177	4.643 39.158	Δραχ. 580. 37½ Δραχ. 4.894,75
Εκ του ανωτέρω ετησίου προϋπολογισμού τα μεν 3/5 επιχορηγήθησαν παρά της άνω συνοικίας Θεολόγου ήτοι		Γρόσια 23.493	Δραχ. 2.937
Εκ δε της κάτω συνοικίας κάτω Θεολόγου Τα 2/5 ήτοι		Γρόσια 15.665 39.158	Δραχ. 1.957,75 Δραχ. 4.894,75
Εκ του ετησίου Εκκλησιαστικού προϋπολογισμού	λ.Τ. 30	Γρ. 5.310	Δραχ. 663,75

Εκ του ετησίου προϋπολογισμού της Κοινότητας	λ.Τ. 30	Γρ. 5.310	Δραχ. 663,75
Εκ των εγγραφών, ελέγχων και κέρδη βιβλίων τα 3/5 αυτών λ.Τ. 20 Γρ. 63/177		Γρ. 3.603	Δραχ. 450 37 1/4
Εκ του δίσκου της Σχολής εν τη εκκλησία Αγίας Παρασκευής	λ.Τ. 11	Γρ. 1947	Δραχ. 243 37 1/2
Εκ δανείου εκκλησίας Αγίας Παρασκευής		Γρ. <u>7.323</u>	Δραχ. <u>915 37 1/2</u>
		Γρ. 23.493	Δραχ. 2.936 62 1/2
		Γρ. <u>15.665</u>	Δραχ. <u>1.957 12 1/2</u>
		Γρ. 39.158	Δραχ. 4.894,75
Προϋπολογισμός Ετησίου Σχολικού κάτω Συνοικ. Θεολόγου		Γρ. 13.260	Δραχ. 1.657,50
Εκ των εγγραφών, ελέγχων και κέρδη Βιβλίων τα 2/5 κάτω Θεολόγου		Γρ. <u>2.405</u>	<u>300 62 1/2</u>
		15.065	1.958 62 1/2
Εκ του ανωτέρω προϋπολογισμού τα μεν 3/5 επιχορηγήθησαν παρά τη άνω συνοικία Θεολόγου ήτοι		Γρ. 23.493	Δραχ. 2.937
Παρά δε της κάτω συνοικίας Θεολόγου ήτοι		Γρ. 15.665	Δραχ. 1.957,75
		Γρ. 39.158	Δραχ. 4.894,75

3

**Ετήσιος Προϋπολογισμός 1912-1913 λήξις Μαρτίου 30
εσόδων εξόδων άνω κοινότητας Θεολόγου**

Διευθυντού σχολής αστικής Θεολόγου			
ετήσιος μισθός	Μεντζήτια	370	
Διδασκάλου Βου ετήσιος μισθός	>	220 1/2	
Διδασκάλου Γου ετήσιος μισθός	>	214 1/2	
Διδασκαλίσης ετήσιος μισθός	>	134	
Διδασκαλίσης ετήσιος μισθός	>	134	
		1.073	
Εκτακτα έξοδα Σχολής ετήσια	Μεντζήτια	144 1/2	
		1.217 1/2	
Επειδή η Σχολή τυγχάνει μικτή άνω και κάτω κοινότητας εκ του ανωτέρου ποσού εις μεν την άνω συνοικίαν ανήκωσιν εξ αυτών τα 3/5 ήτοι Μεντζ.		730 1/2	
Εις δε την κάτω συνοικίαν ανήκωσιν τα 2/5 > >		487	
		1217 1/2	
Κοινοτικά εις Βακούριον πληρώνονται ετησίως Μαρτιέ, σπέντζαις	Μεντζ.	109	
> Εις Αρχειρατικήν επιχορήγησιν	>	77 1/2	
> Εις Αρχειρατικόν Επίτροπον	>	22	
> Εις έξοδα διάφορα διαμονής Αρχειρέως	>	37	
> Εις έξοδα διάφορα διαμονής Τιμίου Σταυρού	>	15	
> Εις ενοικίασιν Αστυνομικού Σταθμού πρώην Κυβερνήσεως ετησίως	>	19	
> Εις Αγοφύλακα απηγορευμένων μερών διά βοσκήν ζών τρίμηνος φύλαξης	>	5	
> Εις φραγμούς διαφόρους κοινοτικούς Κοινύρων, Λοτρού, Αστρίς, Ποτού	>	31	
> Εις μισθοδοσίαν Παρέδρου ετησίως	>	64 1/2	

»	Εἰς Χωροφύλακα καὶ ἀγροφύλακα περιβολαίων ετησίως	»	70
»	Εἰς Ἀντιπρόσωπον κοινότητος διαμένοντος εἰς σάλαν Ποτοῦ	»	9 ½
»	Εἰς Κήρυκα (πρωτόγυρον) πληρωνόμενος ἰδιαιτέρως ὑπὸ ἐκάστου κατοίκου εἰς εἶδος (σιτηρὰ καὶ ελαίαι) δώρον	»	2
»	Εἰς κοινοτικὸν Εἰσπράκτορα	»	38
			1230

Ἀπὸ Ἐγγραφῆς Σχολῆς	Μεντζ.	Ἔσοδα	91½
» Κέρδη Βιβλίων	»		37½
» » Ἐνδεικτικά	»		17
	Μεντζ.		146

Εἰς μὲν τὴν ἄνω συνοικίαν ἀνίζουσιν ἐκ τοῦ ἀνωτέρου ποσοῦ τὰ ⅔	Μεντζ.	88	Μεντζ.	88
Εἰς δὲ τὴν κάτω συνοικίαν τὰ ⅓	»	58		
		146		

Ἀπὸ δίσκων Σχολῆς εἰς Ἱερὰν Ἐκκλησίαν ὡς ἔργιστα ετησίως		»	65
Ἀπὸ ετησίαν ἐπιχορήγησιν Ἱερᾶς Ἐκκλησίας διὰ πληρωμὴν Διδασκάλων ἐκ τοῦ ταμείου Ἁγίας Παρασκευῆς		»	375
Ἀπὸ κοινοτικᾶς εἰσπράξεως παρὰ τοῦ δημοσίου Εἰσπράκτορος συμφώνως τοῦ κοινοτικῶν Βιβλίου φορολογηθέντων ἐκάστου τῶν κατοίκων παρὰ τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς Παρέδρου καὶ Συμβούλων ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἐκάστου καὶ ικανότητος ετησίως εἰσπράξεως ἀρχομένης ἀπὸ 30 Μαρτίου 1912-1913. Μεντζήτια			1.060 1588

Εάν τυχόν κατὰ τὸ τέλος τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπάρχει ἔλλειμμα εἴτε ἐσόδων εἴτε ἐξόδων ὡς ἐμφαίνεται καὶ εἰς τὸν παρόντα προϋπολογισμόν, τότε κατὰ τὸν νέον προϋπολογισμόν ἡ οριοθετημένη παρὰ τοῦ λαοῦ Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ εἰς μὲν τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ πρὸς ἐξίσωσιν αὐτοῦ εἰς τὸν νέον προϋπολογισμόν φορολογεῖ περισσότερον ἕκαστον κάτοικον συμφώνως τοῦ κοινοτικῶν Βιβλίου, εἰς δὲ τὸ περίσσειμα ἀφαιρεῖ ἀπὸ ἕκαστον φορολογούμενον κάτοικον ἀναλόγως διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Ἐκ μεταφορᾶς	Μεντζήτια	1230
Εἰς ετησίους μισθοὺς 4 τερέων	»	103
Εἰς ἐκτάκτους δαπάνας Κοινότητος, ἴητοι εἰς διαφόρους ἐπισκευὰς ὑδραγωγείων καὶ ὁδῶν, μεταβατικά Παρέδρου καὶ Συμβούλων, τηλεγραφήματα, καυσίμους ὕλας Ἀστυνομίας κ.τ.λ. ετησίως	»	170
Εἰς Δασοφύλακα καὶ Φύλακα ελαιοδένδρων	»	96 ¼
	Μεντζήτια	1.599 ¼

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων κοινοτικῶν ὑπαλλήλων τῶν πληρωνομένων ἐκ τοῦ παρόντος προϋπολογισμοῦ, ὑπάρχουν καὶ ἕτεροι, ἴητοι ὑδρονόμοι, φύλακες ἀγοπροβάτων, φύλακες ελαιοδένδρων, ἀμπελοφύλακες καὶ φύλακες βοῶν, οἵτινες πληρώνοντες ἀτομικῶς καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτητῆς συμφώνως τῆς συμφωνίας τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ τῆς συμφωνίας προεδρίας Παρέδρου καὶ Συμβούλων, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐσόδων διὰ τοὺς ἀνωτέρω φύλακας εἰς τὸν παρόντα προϋπολογισμόν.

Ἐν Θεολόγῳ τῇ 1.

4

Προς την Αστυνομικήν Υποδιεύθυνσιν Θάσου εις Λιμένα

Απαντώντες εις την από 28ης ιδίου μηνός υμετέραν προς ημάς εγκύκλιον συμφώνως των εν αυτή γνωρίζομεν υμίν τα εξής:

- 1ον. *Εν τη περιφερεία ημών υπάρχει μία Εφορευτική Επιτροπή Σχολείων διοριζομένη κατ' έτος παρά της κοινότητος Άνω θεολόγου. Κατά το ενεστώς έτος η Εφορευτική Επιτροπή της Σχολής αποτελείται παρά των κων Αναστασίου Σταματέκου, Κωνσταντίνου Υψηλάντη και του ταμία αυτής κ. Δημητρίου Μέτζικα.*
- 2ον. *Η ημετέρα Σχολή στερείται εντελώς ακινήτου περιουσίας· επομένως ουδέν εισόδημα αυτής διαχειρίζεται η ανωτέρω Εφορευτική Επιτροπή.*
- 3ον. *Επίσης στερείται εντελώς κληροδοτημάτων, κληρονομιών και δωρεών κτηματικών τε και χρηματικών, συντηρουμένων των σχολείων δι' εκάστην εν γένει λειτουργίαν αυτών εκ του κοινοτικού ετησίου προϋπολογισμού της ημετέρας Μητροπολιτικής Εκκλησίας Αγίας Παρασκευής, επίσης και εκ του κατά τριετίαν ή πενταετίαν, οπότε τυχόν γεννήσεται συγκομιδή πευκοφλοιού, δημοτικού φόρου εξαγωγής αυτού, αναλόγως του ποσού της εξαγωγής, οπότε μειούται η επιχορήγησις κατ' εκείνο το έτος προϋπολογισμού Εκκλησίας και Κοινότητος.*
- 4ον. *Εν τη ημετέρα περιφερεία μία Αστική Σχολή υπάοχει νεωστί οικοδομηθείσα δι' ιδιωτικών συνδρομών της ημετέρας περιφερείας αντικατασταθείσα επί της παλαιάς ταύτης.*
- 5ον. *Αντίγραφον του παρελθόντος ετησίου σχολικού προϋπολογισμού ιδιαιτέρως επισυνάπτομεν υμίν εσωκλείστως.*
- 6ον. *Ιδιωτική Σχολή ουδεμία υπάρχει ένεκα της σμικρότητος του πληθυσμού.*
- 7ον. *Εκ των εισοδημάτων των δύο Ιερών Μονών, κεκτημένων αρκετής ακινήτου περιουσίας, εδρευόντων εν Αγίω Όρει και αντιπροσωπευομένων ενταύθα δι' αντιπροσώπων Μοναχών διαρκώς διαμενόντων ενταύθα προς είσπραξιν των εισοδημάτων της αρκετής περιουσίας αυτών, ουδέ την ελαχίστην επιχορήγησιν ούτε και δωρεάν οιανδήποτε προσφέρουν προς συντήρησιν των Σχολείων.*
8. *Εκ του κοινοτικού φόρου εκπαιδεύσεως εισπραττομένου παρά του Εισπράκτορος της Κοινότητος ομού με τους λοιπούς εν γένει φόρους της κοινότητος αναλογεί εις εκάστην οικίαν (πολίτην) φόρος εκπαιδεύσεως $\frac{12}{108}$ γρόσια αναλόγως του πληθυσμού των οικιών (πολιτών).*
- 9ον. *Εκ του ετησίου προϋπολογισμού της Κοινότητος εκτελείται ετησία επιχορήγησις προς συντήρησιν εν γένει της Σχολής Δραχμάς 920, εκ του ετησίου προϋπολογισμού της εκκλησίας Αγίας Παρασκευής Δραχμαί 920. Επί-*

σης εκ του ιδιαίτερου συνεχώς εργαζομένου δίσκου της Σχολής εν τη εκκλησία Αγίας Παρασκευής ετησίως Δραχμάς 250 ως έγγιστα. Επίσης εκ των εγγραφών της Σχολής και μικρόν ποσόν κέρδη βιβλίων ως έγγιστα Δραχμάς 350, το δε υπόλοιπον διά την ετησίαν εν γένει συντήρησιν της Σχολής επιχορηγείται εκ του προϋπολογισμού της εκκλησίας ως έγγιστα Δραχμάς 575 διά πιστώσεως προς την Κοινότητα πληρωνωμένου χρεωλυτικώς εκ των εισοδημάτων της Κοινότητος, ήτοι εκ του δημοτικού φόρου πενκοφλοίου και λοιπών εισοδημάτων της Κοινότητος.

Επειδή προ δεκαετίας σχεδόν η συντήρησις και η λειτουργία εν γένει της Σχολής διατελεί μικτή των δύο περιφερειών (συννοικιών) άνω και κάτω Θεολόγου, αι ανωτέρω απαιτήσεις αφορώσι εις την ημετέραν περιφέρειαν άνω Θεολόγου, εκτός του ετησίου Σχολικού προϋπολογισμού όστις είναι μικτός αναλυόμενου εν τω τέλει επιχορηγουμένων παρά μεν της άνω συννοικίας τα 3/5 του όλου ετησίου Σχολικού προϋπολογισμού και τα 2/5 παρά της κάτω συννοικίας.